

Forenzní sexuologie V. Diagnostické metody

**Sexuálně delikventní
chování nemusí znamenat
přítomnost sexuální deviace!**

Úkoly znalce

- Posoudit, zda obv. nebo podezř. trpí psychickou nebo sexuální poruchou, trvalého či přechodného rázu
- Pokud se obv. k deliktu nedoznal, znalec se nesmí k vině či nevině obviněného vyjadřovat!
- Posoudit aktuální duševní stav pachatele v době deliktu
- Posoudit nebezpečnost pobytu pachatele na svobodě z medicínského hlediska
- Doporučit ochranná či jiná opatření (navržení OL, zákaz styku s dětmi aj.).
- Znalecké zhodnocení a doporučení má pro soud charakter jednoho z důkazů. Zda-li znalcem navrhaná ochranná opatření či doporučení přijme, rozhodne jedině soud (navržené OL nemusí být uloženo).

Možnosti znalecké diagnostiky

- Údaje ze spisového materiálu (znalec nesmí hodnotit jejich věrohodnost)
- Pokud se obv. k tr. činu doznal, je zkoumání výrazně jednodušší.
- **Klinické vyšetření**
- **Somatické vyšetření**- možné odchylky v tělesném a sexuálním vývoji
- **PPG (falopletysmografické)vyšetření**
- **Event. příbrání klinického psychologa, méně často neurologa**
- **Při nespolupráci posuz. se sex. odchylka (na rozdíl od psychiatrické poruchy) pozorováním duševního stavu za hospit. neodhalí!**

Zjištění závažné psychické nebo sexuální poruchy

- Je důvodem ke snížení nebo vymizení ovládacích či rozpoznávacích schopností obv.
- **Znalec doporučuje ochranné léčení:** psychiatrické, protialkoholní, protitoxikomanické či sexuologické nebo jejich kombinaci
- **Znalec doporučuje detenci**
- **Znalec může doporučit i jiná opatření :** dohled PMS nad výkonem OL, zákaz práce s dětmi, dobrovolné léčení, které není léčením ochranným aj.

Klinické vyšetření

- **Rodinná anamnéza:** výskyt psychiatrické a sexuologické zátěže v pokrevním příbuzenstvu včetně alkoholismu, sebevražd a kriminality.
- Rozbor výchovného prostředí, které má pro formování osobnosti nesmírný význam. Vzorce chování v rodině odpozorované v dětství vedou k jejich napodobování ve vlastním životě- identifikační figury.
- **Emoční vztahy v rodině- část pachatelů bylo v dětství psychicky nebo sexuálně traumatizováno**

Osobní anamnéza

- Prenatální, cirkumpartální a postnatální vývoj
- Raný PM vývoj do 3 let věku- možnost organického poškození mozku
- Závažná onemocnění od dětství až do současnosti
- Úrazy hlavy s bezvědomím
- Závažnější operace
- Prodělané pohlavní nemoci

Vzdělání

- Odklad nástupu školní docházky
- Studijní výsledky - opakování třídy pro neprospěch nasvědčuje snížené intelektové úrovni
- **Adaptace mezi vrstevníky** - výskyt šikany, extroverze, introverze
- **Chování na ZŠ** - kázeňské přestupky, snížené známky z chování signalizují možný rozvoj disociálních povahových rysů.
- **Existence ústavní výchovy**

Adaptace v průběhu života

- **Pracovní adaptace**- časté střídání zaměstnání, konflikty s kolegy či nadřízenými může svědčit pro povahovou nestálost.
- Výkonu vojenské základní služby - zproštění v důsledku somatické nebo psychické nemoci, jiné sex. orientace
- **Kriminalita**- dosavadní trestnou činnost, diff. sexuální a nesexuální, tendence k obecné delikvenci
- **Abusus** - užívání psychoaktivních látek(drogy, alkohol a tabák). Hraní na automatech.
- **Záliby, koníčky** - kvalita volnočasových aktivit, práce s dětmi
- Subjektivní hodnocení povahy - posouzení sebekritičnosti, egocentričnost, komunikace s okolím
- **Kvalita partnerských vztahů a plnění rodičovské role** mají rovněž důležitou informativní hodnotu pro posouzení osobnosti vyšetřovaného.

Vita sexualis

○ Prepubertální období:

- vývoj pohlavních orgánů (fimóza, kryptorchismus)
- úrazy a nemoci genitálu
- dětské sex. zkušenosti
- možnost pohlavního zneužívání
- předčasná erotizace vlivem okolí
- existence sex. výchovy

Průběh puberty

- **Somatosexuální vývoj** - doba tělesné maturace (srovnání s vrstevníky), tělesná výška, ejakulatarche/menarche, , růst vousů, frekvence holení
- **Psychosexuální vývoj** - první lásky (sex.orientace) , první polibek,, „chození za ruku“, schopnost komunikace s vrstevnicemi, start nekoitálních partnerských aktivit, obsah erotických snů, pohlav. identifikace
- Doba a průběh koitarché, pauza mezi 1. a 2. pohl. stykem
- Dostatečně intelig. posuz. účel většiny otázek pochopí, zbytek odpoví nevím (narozdíl od předchozí obecné anamnézy)
- Neschopnost rozlišit mezi fyziologickými a patologickými sex. chováním je dg. významná!

Partnerské vztahy

- Schopnost seznámit se - dvoření se
- Doba, délka a průběh vztahů po emoční i sexuální stránce, důvod ukončení vztahu
- Tendence k jednorázovým sex. kontaktům
- Celkový počet sex. partnerů/ek
- Počet a délka manželství
- Průběh dlouhodobých vztahů po emoční i sex. stránce, tendence k extramatrimoniálním kontaktům či vztahům

Současná sexuální adaptace

- Kvalita současného vztahu po emoční i sex. stránce
- Kvalita sex. apetence /četnost koitálních aktivit
- Preference nekoitálních / koitálních aktivit
- Kvalita emočního erotického vzrušení, vyvrcholení, prožitku a uspokojení
- Kvalita tělesného erotického vzrušení, vyvrcholení, prožitku a uspokojení
- Sex. iniciativa ve vztahu
- Četnost autoerotických aktivit- preferované druhy stimulace
- Obsah erotických fantazií a snů
- Četnost a kvalita nočních či ranních tumescencí

Sexuologické dotazníky

- Dotazník na kvalitu tumescence, ejakulace, prožitku a orgasmu- **IIEF 15**
- **IIEF 5** - kvalita erekce
- Dotazník o změnách sex. chování- **CSFQ**: sex. apetence, frekvence, prožitek, uspokojení
- **Specializované dotazníky**:
 - posouzení sex. orientace a identifikace
 - škála pedofilních zájmů
 - měření sexuálních zájmů a agrese

Laboratorní vyšetření

- **Hormonální profil:** hladiny testosteronu, prolaktinu, estrogenů, SHBG, index volných androgenů LH, FSH, T3, T4, TSH
- **Biochemický screening:** etiologie sex. dysfunkcí (gly, JT ...)
- **Genetické vyšetření :** Klinifelterův či Turnerův syndrom
- **Další vyšetření :** Sono penilních cév, CT mozku, Bodymass index, TK, P

Falo/vulvometrie

- Phallopletysmografie (PPG)
- Vulvopletysmografie (VPG)
- Psychofyziologická pomocná diagnostická metoda
- Registrace objemových či vaskulárních změn penisu (PPG) či změn prokrvení vulvy (VPG) jako reakce při prezentaci vizuálních sexuálních podnětů různého charakteru.
- Vizuální podnětová sada sex. objektů: muž, žena, dítě, zvíře, věc (včetně ohně)
- Vizuální podnětová sada sex. aktivit: HT, HS aktivity, pedofilní, zoofilní, sex. agresivní, sadistické-masochistické, pyrofilní aj.
- Auditivní podněty: popisy různých erotických aktivit, standardizované nebo individualizované pro konkrétní klienty

Užití falometrie

Diagnostika parafílií :

- Sex. preference : pohlaví, věk, věc, zvíře, pedofilní, sadistické aktivity aj.
- Schopnost diferencovat fyziologické od patologických reakcí
- Celková i specifická aktuální sex. reaktivita- negativně ovlivněna strachem či úzkostí

Diagnostika sex. orientace : homosexualita, heterosexuality

Diagnostika transsexualismu :

- u HT orientovaného FtM pozitivní reakce na ženy a HT aktivity
- Pomocná metoda u sex. dysfunkcí, zejména s psychogenní nadstavbou

Falopletysmograf

Přístroje:

- nejčastěji **elektrokapacitní**- změny vzduchu mezi dvěma vodiči (objem mezi měnícím se penisem a spirálou). Pouze tento lze užít i u žen.
- **volumetrické**- měření změn objemu penisu
- **cirkumferenční** - měření průměru nebo obvodu penisu

- Vznik falometrie jako diagnostické metody v aplikaci u sexuálních deviací - český psychiatr a sexuolog Kurta Freund (konec padesátých let 20. století). Srovnával penilní reakce klientů na deviantní i nedevariantní stimuly.

Podněty

- Jednotlivé druhy podnětů by se měly vyskytnout ve více variantách.
- Teprve opakované vyšší reakce v celé kategorii může být brána jako signifikantní.
- Kvalita podnětů: přehlednost, srozumitelnost a jednoznačnost.
- Doporučená doba expozice podnětu se liší (5-60 sec)
- Nezbytná minimálně 30 sekundová pauza mezi podněty

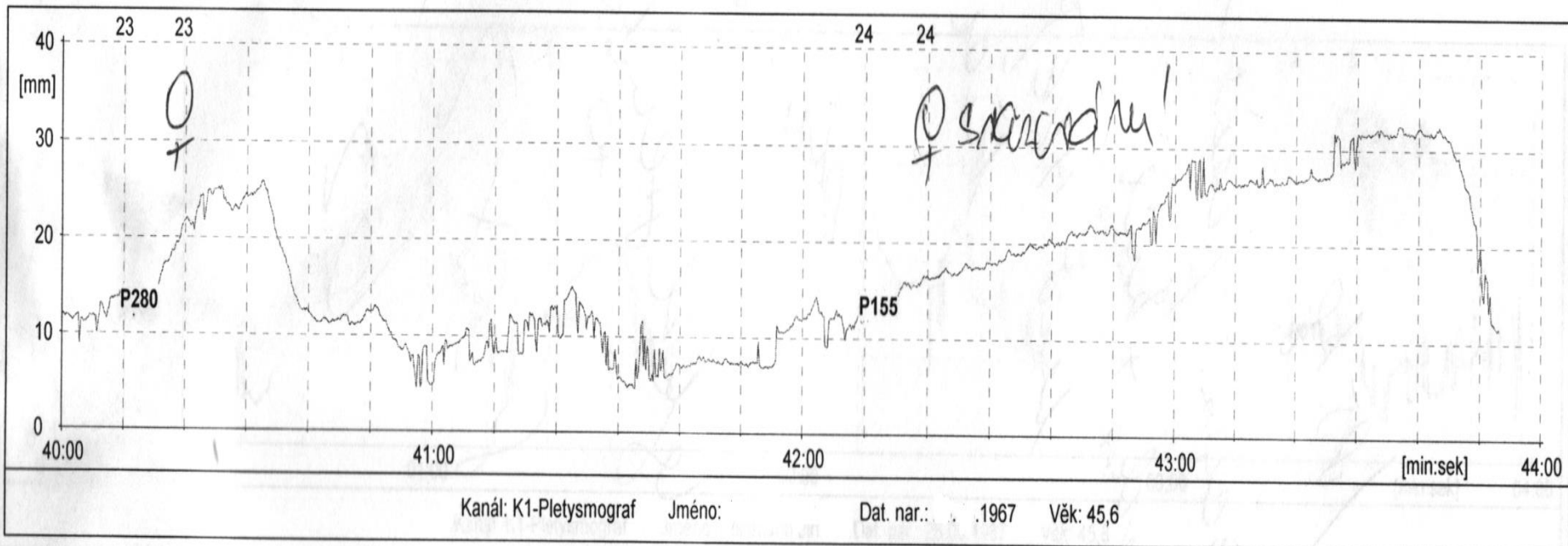
Hodnocení PPG

- Posuzovat strmost křivky při nástupu tumescencí a tuto porovnat vzájemně mezi jednotlivými skupinami objektů i mezi jednotlivými stimuly navzájem.
- Počítačové vyhodnocení a získání statistické zpracování: max. a min. a střední reakce, plochy pod křivkou, standardní odchylky, Z skóre a doby nutné pro detumescenci.
- Čím nižší je celková reaktivita, tím menší je validita výsledků.
- Naopak vysoká sex. dráždivost se může projevovat maximální mi reakce na většinu aplikovaných podnětů.

Ukázky PPG podnětů

Ukázka PPG záznamu

Spolehlivost PPG

- Při správných postupech jsou výsledky získané falometricky velmi spolehlivé.
- Míra diagnostické přesnosti je odhadována na více než 90 %.
- Falešná negativita - úmyslném potlačování sexuálního vzrušení na preferované podněty
- Falešná pozitivita - extrémně vzácná
- Falometrické vyšetření naznačující možnost přítomnosti deviace nelze použít jako důkaz pro to, že pachatel uvedený delikt skutečně spáchal.